हिमालय इंटरनेशनल स्कूल

कार्य पत्रिका-1 (संस्कृतम्)

(अपठित गद्यांश, चित्रवर्णनम्, कारक विभक्तिः,सन्धिः, संख्या,)

कक्षा -7

प्रश्न1.निम्नलिखितं अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत –

संसारस्य मनोहरं वस्तु पुष्पम् अस्ति । इदं कोमलं भवति।पुष्पेषु कमलम्, चंपा,पाटलम् वकुलं रजनीगंधा इत्यादयः बहवः प्रकाराःसन्ति। सुगन्धीनि पुष्पाणि भवंति।पुष्पैः देवानां पूजनं भवति। पुष्पाणां सुगंध सर्वत्र प्रसरति। मधु लोलुपाः भ्रमराः पुष्पाणां ऊपरि गुंजन्ति। महिला केशेषु पुष्पाणि धारयन्ति।

(अ) एकपदेन उत्तरत।

(क)कैःदेवानां पूजनं भवति?

(ख)केषां सुगन्ध सर्वत्र प्रसरति?

(आ) पूर्ण वाक्येन उत्तरत-

पुष्पाणाम् उपरि के गुंजन्ति?

(इ) यथानिर्देशं प्रश्नान् उत्तरत-

"सुगंध सर्वत्र प्रसरति" अस्मिन् वाक्ये अव्यय पदं किम् अस्ति ?

प्रश्न-2 . अधः प्रदत्तं चित्रं दृष्टवा मंजूषायां प्रदत्तशब्दानां सहाय्येन चत्वारि वाक्यानि संस्कृते लिखत-

मंजूषा -(क्रीडकाः, बालकाः, जनाः, क्रीडाम्, करतलध्वनिम्, प्रसन्नाः, पादकंदुकेन, कुर्वन्ति, पश्यंति, क्रीडन्ति

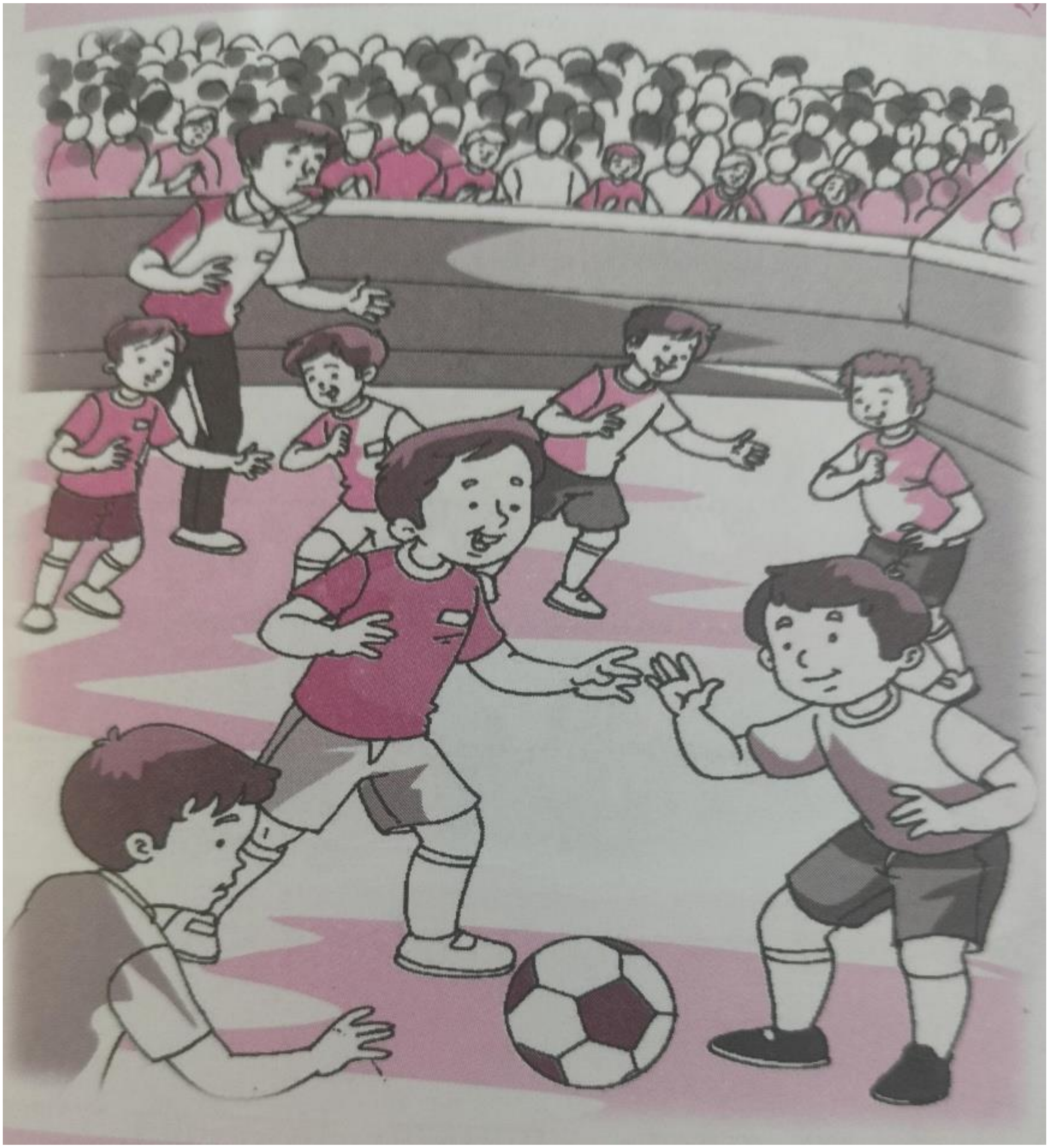

प्रश्न3.विकल्पेभ्यः उचितंपदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत।

(क)-----------सदृशः नास्ति छात्रः।

(अ) अजयम् (ब) अजयेन (स) अजयाय

प्रश्न4. विकल्पेभ्य: उचितं पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत।

(क)--------बिना सुखं न मिलति।

(अ) धनं (ब) धनेने (स) धनस्य

प्रश्न5. कोष्ठकात् उचितम् उत्तरं लिखत ।

मोहन:------ प्रति गच्छति(गृहम्/गृहे)।

प्रश्न6. कोष्ठकात् उचितम् उत्तरं लिखत ।

संगीता------ निपुणा अस्ति।(गायनम्/ गायने)

प्रश्न7. अधोलिखित- शब्दानाम् अर्थं लिखत।

धिक् --------

स्वस्ति --------

पटु: --------

प्रश्न8. अधोलिखितानि वाक्यानि शुद्धानि कुरुत।

(क) रामं नम:।

(ख) धिक् चौरेण।

प्रश्न9. उचितपदै: रिक्तस्थानानि पूरयत।

(क)महेश:------- अलम्। (दानव)

(ख) सचिन:----- श्रेष्ठतम: अस्ति। (क्रीडक)

प्रश्न10 .ग्रामस्य पुरत: कूप: अस्ति ।अत्र ग्रामस्य पदे का विभक्ति:?

प्रश्न11.विकल्पेभ्य: उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत- सुरेन्द्र:

(क) सुर+ इन्द्रः (ख) सुरे+द्र (ग) स+रेन्दः

प्रश्न12. संधिविच्छेदं कुरुत-

नदीशः,महोत्सवः,तथैव, यद्यपि

प्रश्न13. उचितं उत्तरं लिखत-

सदानंदः

(क)सत्य+ आनंदः (ख) सत्+ आनंदः (ग) सदा+नंद

प्रश्न14. रेखांकित पदस्य संधि विच्छेदं कृत्वा लिखत।

त्वं <u>हितोपदेशं</u> पठ।

प्रश्न15. कोष्ठके दत्तस्य संधिविच्छेदस्य संधिं कृत्वा रिक्तस्थानं पूरयत।

--------नृत्यं करोति। (नै+इका)

प्रश्न16. कोष्ठकात् उचितं उत्तरं लिखत-

नरः+अपि (नरोऽपि/ नरो+पि)

प्रश्न17. अर्थं लिखत –

(क) त्रयः वानराः ।

(ख) चत्वारि पुस्तकानि।

(ग) द्वे पुष्पे ।

प्रश्न18.निम्नलिखित संख्याः संस्कृते लिखत। 50,42,18

प्रश्न19. उचित मेलनं कुरुत।

(क) सप्तदश - 20

(ख) विंशतिः- 8

(ग) अष्ट - 17

प्रश्न20.संस्कृतसंख्याशब्दैः रिक्तस्थानानिपूरयत-

(क) रमा ---------- पुष्पम् आनयति (एकः/एकम्)

(ख)   कक्षायां-----   छात्राः पठन्ति। (30)

प्रश्न21. संस्कृतसंख्याशब्दैः रिक्तस्थानं   पूरयत-

वाटिकायां---------छात्राः सन्ति(चत्वारः/चत्वारि)।

हिमालय इंटरनेशनल स्कूल

कार्य पत्रिका -2(संस्कृतम्)

(पठित -गद्यांश,प्रत्यय:, अशुद्धिसंशोधन, कारक -विभक्ति,)

कक्षा- 7

प्रश्न.1अधोलिखितं अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।

गोपाल: एक: पंचदशवर्षीय:बालक: अस्ति।स: सर्वदा रात्रौ दु:स्वप्नान् पश्यति। एकदा स: एकस्य चिकित्सकस्य समीपं गत्वा अवदत्- "श्रीमन्! रात्रौ अहं सर्वदा दु:स्वप्नान् पश्यामि। तदा अहम् अतीव भीतो भवामि। अनेन मम महती हानिरपि भवति। किमपि करवाणि कृपया निवेदय।"तस्य वचनं श्रुत्वा चिकित्सकमहाशय: अवदत्- "दु:स्वप्नदर्शनं तथा हानिकारकम् इति नास्ति यथा त्वं चिन्तयति। अत: व्याकुलो मा भव।

(अ) एक पदेन उत्तरत।

(क)बालकस्य नाम किम् अस्ति?

(ख)चिकित्सकस्य समीपं क: अगच्छत्?

(ब) पूर्णवाक्येन उत्तरत।

(अ)गोपाल: रात्रौ किं पश्यति?

(स) यथानिर्देशं उत्तरत।

(क) गोपाल: कति वर्षीय: बालक: अस्ति?

(अ)षट् (ब)नव (स)पंच

(ख) गत्वा पदे क: प्रत्यय:?

(अ) त्वं (ब)त्वा (स)वा

प्रश्न2.निम्नपदेषु प्रकृति -प्रत्ययान् प्रथक्- प्रथक् कृत्वा लिखत।

(क) खादित्वा(ख)प्रणम्य

प्रश्न3.पीत्वा इति पदे क: प्रत्यय:? लिखत।

प्रश्न4. उचितं उत्तरं लिखत -

छात्रै: सदा पाठ: ----- -(लिख्+तव्यत्)

प्रश्न-5.उचितं उत्तरं लिखत-

राम: पुस्तकं --------आपणं गच्छति (नी+तुमुन्)

प्रश्न6. विकल्पेभ्य: उचितम् उत्तरम् चित्वा लिखत।

रोहन: हस्+क्त्वा अवदत्।

(क)हस्त्वा (ख)हसित्वा (ग)हसत्वा

प्रश्न7. उचितम् उत्तरम् लिखत।

सोहन: परीक्षां दा +तुमुन् गच्छति।

(क)दातुम् (ख) दायितुम् (ग) दातूम

प्रश्न8. विकल्पेभ्य: शुद्धं वाक्यं चित्वा लिखत।

(क) भवान् हसति।(ख) भवान् हससि।

(ग) भवान् हसामि।

प्रश्न9. विकल्पेभ्य: उचितं उत्तरं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत।

अशोक: एक:------------- राजा आसीत्।

(क)महाना (ख)महान्(ग) महान:

प्रश्न10. अधोलिखितं वाक्यं शोधयित्वा लिखत।

अहं पाठं पठसि।

प्रश्न11. अधोलिखितं वाक्यं शोधयित्वा लिखत।

सैनिका: देशं रक्षत।

प्रश्न12. रेखांकित पदं नियमानुसारं शोधयित्वा लिखत।

गृहे उभयतः वृक्षा:सन्ति।

प्रश्न13. अधोलिखितं वाक्यं शोधयित्वा लिखत।

त्रय:फलानि पतन्ति?

प्रश्न14. संस्कृतभाषायां लिखत।

राम जाता है ।

प्रश्न15. संस्कृतभाषायां लिखत।

मैं पाठ पढ़ता हूं।

प्रश्न16. उचितम् उत्तरम् लिखत।

राम:--------खादति(फल/फलानि)

प्रश्न17. माता भोजनं पचति।अत्र कर्मपदं किम् अस्ति?

प्रश्न18. हिंदी अर्थं लिखत।

ते जलं पास्यन्ति।

प्रश्न19. वाक्यं शुद्ध रुपे लिखत

राम: कन्दुक क्रीडति।

प्रश्न20. उचितम् उत्तरम् लिखत।

जनाः---------गच्छन्ति।(नगरात्/नगरेण)

हिमालय इंटरनेशनल स्कूल

कार्य पत्रिका-3 (संस्कृतम्)

(पठित पद्यांश,पत्रम् प्रश्ननिर्माणम्, शब्दरूपाणि श्लोक लेखनम्)

कक्षा- 7

प्रश्न-1. अधोलिखितं पठितं पद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।

उद्यमेन हि सिध्यन्ति कार्याणि न मनोरथै:।

न हि सुप्तस्य सिंहस्य प्रविशन्ति मुखे मृगा:।।

(अ)एक पदेन उत्तरत-

(क)केन कार्याणि सिध्यन्ति?

(ख) सुप्तस्य सिंहस्य मुखे के न प्रविशन्ति?

(ब) पूर्णवाक्येन उत्तरत –

(क) कार्याणि कथं सिध्यन्ति?

(स) यथानिर्देशम् उत्तरत-

(क) 'परिश्रमेण' इति स्थाने किं पदं अत्र प्रयुक्तम्?

(अ) सिध्यन्ति(ब) उद्यमेन (स) कार्याणि

(ब) पद्यांशे 'सिंहस्य'इति पदस्य विशेषणपदं किं अस्ति?

(क) उद्यमेन(ख) सुप्तस्य (ग)मुखे

प्रश्न2.प्रात:कालीन भ्रमणार्थं प्रेरयितुं स्वमित्रं प्रति लिखितं पत्रं पूरयत।

मंजूषा-(अभवम्,जना:, प्रियमित्र, स्वस्था:, चरणेषु, परामर्शम्, आलस्यम्, भ्रमणम्,)

119 गौतमनगरम्

नवदिल्ली-110049

1-------रितिक!

सप्रेम नमस्ते।

अत्र कुशलं तत्रास्तु। इदं ज्ञात्वा अहं खिन्न:2--------यत् त्वम् आलस्ययुक्त:अभव:।इदं शोभनं नास्ति।3---------मनुष्यस्य महान् रिपुः अस्ति। अस्य त्यागः अवश्यमेव करणीय:। अतः प्रातः शीघ्रम् उत्थाय4-------कर्तव्यम्। प्रातः कालीन भ्रमणेन जना:5-------भवन्ति। अनेन आलस्य दूरं भवति तथा6------सक्रिया: भवन्ति। अतः त्वम् अपि प्रातः शीघ्रम् उत्थाय भ्रमणं कुरु।

आशासे त्वं मम7--------स्वीकरिष्यसि।

पित्रो:8----------मम प्रणामा:।

भवदीय:मित्रम्

कार्तिक:

प्रश्न3. रेखांकित पदानि आधृत्य उचित- प्रश्नवाचक पदैः रिक्तस्थानानि पूरयत-

(क) राम:पाठं पठति।

(ख) रजनी गीतं गायति।

प्रश्न4. रेखांकित पदानि आधृत्य उचित- प्रश्नवाचक पदैः रिक्तस्थानानि पूरयत-

(क) सीता पत्रं लिखति। (किं/क:)

(ख) पंच बालका: क्रीडन्ति। (कदा/कति)

प्रश्न5. रेखांकित पदानि आधृत्य उचित- प्रश्नवाचक पदैः रिक्तस्थानानि पूरयत-

(क) छात्राः विद्यालये सन्ति।

(ख)जना: गृहात् आगच्छन्ति।

प्रश्न6. विकल्पेभ्यः उचितम् पदं चित्वा प्रश्ननिर्माणं कुरुत।

चत्वारि पुस्तकानि सन्ति।

(अ) कानि (ब) कति (स) कीदृश:

प्रश्न7. विकल्पेभ्यः उचितं पदं चित्वा प्रश्ननिर्माणं कुरुत।

अहं अष्टवादने विद्यालयं गच्छामि।

(अ) कदा (ब) केभ्य: (स) कस्मात्

प्रश्न8. अधोदत्तं शब्दरूपम् उचितविकल्पेभ्यः चिनुत-

लता शब्द रूपे प्रथमा विभक्ति: बहुवचनरूपं अस्ति

(अ)लते (ब) लता: (स) लताम्

प्रश्न9. नदी शब्द रूपे सप्तमी विभक्ति: बहुवचनरूपं अस्ति?

(अ) नदीषु (ब) नदीम् (स) नदी

प्रश्न10. तत् पुल्लिंग शब्दरूपे तृतीया विभक्तिः एकवचन रूपम् अस्ति-

(अ) तैः (ब) तान् (स) तेन

प्रश्न11. अस्मद् शब्दरूपे पंचमी विभक्तिः बहुवचनरूपम् अस्ति-

(अ) मम (ब) मत् (स) अस्मत्

प्रश्न12.युष्मद् शब्दरूपे प्रथमा विभक्ति बहुवचन रूपम् अस्ति-

(अ) यूयम् (ब) त्वम् (स) त्वया

प्रश्न13. विकल्पेभ्यः उचितं उत्तरं चित्वा लिखत।

'मुनि' शब्दस्य पंचमीविभक्तिः एकवचनं रूपं किम् अस्ति –

(क)मुन्ने (ख) मुनेः (ग)मुनौ

प्रश्न14. रामशब्दरूपे तृतीयाविभक्तिः एकवचन रूपम् अस्ति-

(क)रामाय (ख)रामः (ग)रामेण

प्रश्न15. तत् नपुंसकलिंग शब्दरूपे प्रथमा विभक्तिः बहुवचनरूपम् अस्ति-

(क)तत् (ख)ते (ग)तानि

प्रश्न16. अधोलिखित शब्दानाम् अर्थं लिखत –

(क) नवानि (ख) विहाय (ग) नरः

प्रश्न17. 'अतिशोभनम् शब्दस्य अर्थं लिखत -

(अ) पुराना (ब) बहुत- अच्छा (स) अशोभा

प्रश्न18. 'स्वतंत्रतायै शब्दस्य अर्थं लिखत।

प्रश्न19.'भ्रमणार्थम्' शब्दस्य अर्थं लिखत।

प्रश्न20. प्रश्नपत्रात् भिन्नं "संस्कृत पाठमाला" पुस्तिकायाः एकं श्लोकं लिखत।

हिमालय इंटरनेशनल स्कूल

कार्य पत्रिका-4 (संस्कृतम्)

(पठित नाट्यांश,समयः,धातुरुपाणि, समानार्थक -विपरीतार्थक-शब्दाः, वार्तालापः)

कक्षा -7

प्रश्न-1अधोलिखितं नाट्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत

(कक्षायां शिक्षक:छात्रैः सह संवादं करोति।)

शिक्षकः- भो छात्राः!नमो नमः।

छात्राः-नमो नमः। गुरुवर।

शिक्षकः-यूयम् अनुशासनस्य विषये वदत।

अक्षयः-अहं किंचित् जानामि परंतु भवान् एव वदतु।

शिक्षक- शोभनम् सर्वे छात्राः ध्यानेन श्रृण्वन्तु।यूयं प्रातः उत्थाय मातरं पितरं च नमत। अध्यापकानां सम्मानं कुरुत। विद्यालयस्य अनुशासनस्य नियमान् पालयत। कक्षायां कोलाहलं मा कुरुत।

शुभ्रा-वयं सदा सत्यं वदाम। परोपकारिणः भवाम।प्रमादं त्यजाम समये गृहकार्यं करवाम।

शिक्षकः-अतिशोभनम्।

मांडवी-महोदय वयं जीवने अनुशासनस्य नियमान् पालयिष्यामः

सिद्धार्थः-महोदय! धन्यवादः।

(अ)एक पदेन उत्तरत

(क) शिक्षक कस्य विषये वदति?

(ख)केषां सम्मानं कुर्वन्ति

(ब) पूर्ण वाक्येन उत्तरत।

(क)वयं कीदृशं वदाम।

(स) विकल्पेभ्य: उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत ।

(क) पश्यन्तु शब्दस्य अर्थं अस्ति-

(अ)वे दोनों देखे (ब)वे सब देखें (स)तुम देखो

(ख) वयं सदा सत्यं वदाम। अत्र कर्ता पदं अस्ति-

(अ)सदा (ब)वदाम (स)वयं

प्रश्न2.संस्कृते समयं लिखित्वा रिक्तस्थानं पूरयत-

मोहन--------(7:00 बजे) ग्रामं गच्छति।

प्रश्न3. रमेश:--------(8:15 बजे) पुष्पमालां आनयति।

प्रश्न4माता--------- (2:30 बजे) भोजनं पचति।

प्रश्न 5. लता------(12.45 बजे) गीतं गायति।

प्रश्न 6.'भू'धातु लट् लकार प्रथमपुरुष: बहुवचनं लिखत।

(अ) भवति (ब) भवसि (स) भवन्ति

प्रश्न 7. अस् धातु लृट् लकार मध्यमपुरुष: एकवचनं लिखत।

(अ) भविष्यसि (ब भविष्यथ: (स) भविष्यथ

प्रश्न8. पा धातु लट्लकार उत्तमपुरुषः द्विवचनं लिखत।

(अ) पिबावः (ब पिबामः (स) पिबामि

प्रश्न9. पठ् धातु लङ् लकार प्रथमपुरुषः एकवचनं लिखत।

(अ) अपठत् (ब) अपठ स) अपठतम्

प्रश्न10. पत् धातु लट्लकार प्रथमपुरुषः एकवचनं लिखत-

(अ) पतति (ब) पतन्ति (स) पतामि

प्रश्न11. उचितम् उत्तरम् लिखत-

छात्राःफलानि------------(खादन्ति /खादति) प्रश्न12. उचितम् उत्तरम् लिखत।

विद्यालये छात्राः------(आसन्/ आसीत्)

प्रश्न13. प्रदत्तपदस्य समानार्थकं पदं चित्वा लिखत –

गंगा- ---------

(क) भागिरथी (ख) यमुना (ग) प्रीति

प्रश्न14. प्रदत्तपदस्य समानार्थकं पदं चित्वा लिखत

नरः - -----

(क) देवः (ख) मनु (ग) मनुजः

प्रश्न15. समानार्थकं पदानि मेलयत-

निर्धनः -तमः

आनंदः–दरिद्रः

अंधकार:- हर्ष:

प्रश्न16.'निर्मलम्' इति पदस्य समानार्थक शब्दं लिखत।

प्रश्न17 .' इंद्र:' पदस्य समानार्थकं शब्दं लिखत।

प्रश्न18. प्रदत्तपदस्य विपरीतार्थक पदं चित्वा लिखत।

सेवक:- -----------

(अ) प्रमोद: (ब) दास: (स) स्वामी

प्रश्न19. प्रदत्तपदस्य विपरीतार्थक पदं चित्वा लिखत

पवित्रम् ---------

(अ) अपवित्रम् (ब) सत्यता (स) स्वतंत्र

प्रश्न20 .अधोलिखित-वाक्ये रेखांकितपदस्य विलोमपदेन रिक्तस्थानं पूरयत।

कक्षायां छात्र:अस्ति---------------अपि अस्ति।

प्रश्न21.मंजूषाया:पदानि चित्वा संवादं पूरयत।

मंजूषा-(राष्ट्रध्वजस्य, डॉ.राजेंद्र -प्रसाद:, गणतंत्र दिवस: आसीत्,चतुर्विंशति:,त्रय:,श्वेत:, अस्माकं)

(कक्षायां छात्रा:देशस्य विषये वार्तालापं कुर्वन्ति।)

रुचि:- विभे! अस्माकं देशस्य प्रथम: राष्ट्रपति: क:-----------?

विभा---------।

विभा-अस्माकं राष्ट्रीय-ध्वजे के के वर्णा: सन्ति?

सौरभः-केसरिया---------- हरितः च।

रुचिः---------चक्रे कति अराः सन्ति?

विशालः-------------।

सारिका- -----------राष्ट्रीय- उत्सवाः कति सन्ति?

विभा- -----------।

सौरभःते के के सन्ति?

रुचिः-स्वतंत्रता दिवसः---------गांधी जयन्ति च।